

ЛУЦЬКІ ФЕСТИВАЛІ: ПІЗНАННЯ, ГЕДОНІЗМ, АПЕРНАЦІЯ

Надія Ковальчук, Анна Іванова

*Волинський національний університет імені Лесі Українки
Луцький національний технічний університет*

Фестиваль є одним із ресурсів розважального туризму. Але на сучасному етапі його варто розглядати як один із важливих засобів культурного життя суспільства, чинник формування гуманістичних і духовних цінностей, одну з пізнавальних форм діяльності людини, яка безпосередньо спрямована на розвиток її світоглядних і культурологічних орієнтирів. Фестивалі, включені в різноманітні туристичні маршрути, доволі часто розглядаються як індустрія розваг, а насправді вони містять у собі потужний потенціал духовного й культурного збагачення людини та суспільства. Фестиваль здатен задовольнити естетичні й пізнавальні потреби населення, на культурній основі консолідувати націю, зміцнити зв'язки між регіонами. Він є посередником у міжнаціональному й міжкультурному спілкуванні. Напевно неможливо віднайти країну, в якій не проводилося б жодного фестивалю. Є фестивалі, що започатковані декілька років тому, а є такі, що ведуть лік рокам із VIII ст. – фестиваль мальви в м. Кіото (Японія) [1]. Є фестивалі, що проводяться щорічно, а фестиваль „Пасіонсшпіле” в м. Обераммергау (Німеччина) проводиться 1 раз на 10 років, і ця традиція існує вже 370 років [2]. Окремі фестивалі тривають декілька днів, а фестиваль Атлантичного океану, що на острові Мадейра (Португалія), триває місяць – із 1 по 30 червня [3]. Туристи можуть вибрати фестивалі на будь-який смак і в будь-яку пору року. Комусь припаде до вподоби музичний фестиваль в м. Прага „Зимова симфонія”, де можна насолоджуватися виступами славнозвісних хорових колективів із різних країн світу [4], а хтось уподобає фестиваль льоду та снігу. Ця виставка крижаних творів і форум скульпторів зі всього світу відбувається в Харбіні (Китай) [5].

Полюбляють фестивалити і в Україні, особливо в західному регіоні нашої Батьківщини. Тут проводяться фестивальні заходи різного масштабу. Зокрема, міжнародний гуцульський фестиваль у м. Вижниця (Чернівецька обл.), молодий (з 2005 р.) фестиваль української середньовічної культури „Ту стань!” (Львівська обл.), міжнародний музично-історичний фестиваль „Старий Меджибіж” (Хмельниччина), всеукраїнський фестиваль лемківської культури „Дзвони Лемківщини” (Тернопільська обл.), фестиваль-ярмарок „Гуцульська бринза” (Закарпатська обл.) та безліч фестивалів, що проводяться у м. Львові, серед яких „Фестиваль шоколаду”, „Великдень у Львові”, „Вихідні старого міста” та інші [6].

Проводяться фестивалі й на Волині, більшість із них відбувається в м. Луцьку. Організатори фестивалів докладають усіх зусиль, щоб Луцьк – місто з європейським потенціалом, з’явився на туристичних мапах не лише України, а й закордону.

Мета статті – через огляд луцьких фестивалів показати окремі аспекти їх використання для задоволення потреб туристів.

В Луцьку проводяться фестивальні заходи міського, всеукраїнського та міжнародного рівнів. Різдво Христове – улюблене свято волинян. Цій події і присвячені січневі фестивалі міського значення – „Різдвяні піснеспіви” та „З Різдвом Христовим”. „Різдвяні піснеспіви” ставлять за мету відродження української духовності, популяризації різдвяних традицій та звичаїв, а фестиваль вертепів і різдвяних дійств „З Різдвом Христовим” сприяє відродженню та збереженню традицій вертепної драми – старовинного українського народного лялькового театру, підвищенню художньо-мистецького рівня театралізованих вертепів, спонукає до пошуку нових текстів і постановок вертепної драми з волинським колоритом.

„З іменем єдиним” – фестиваль хорових колективів церков різних конфесій, релігійних громад і об’єднань. Репертуар фестивалю збагачено високохудожніми за змістом і формою зразками піснеспівів, рівень виконання яких високопрофесійний. Проводиться фестиваль щорічно по чергово – на Різдвяні (січень 2009 р.) та Пасхальні свята (травень 2010 р.).

Фестиваль аматорського та професійного кіно „Мое місто – мое життя” проводиться 1 раз на 2 роки (2 дні в серпні). Умови участі: творчий доробок – фільм про Луцьк тривалістю до 24 хв.

У 2009 р. вчетверте відбувся фестиваль любителів сала „3 любов'ю до... сала”. Національний продукт прославляли в піснях і віршах, на конкурсах і виставках. У програмі передбачені: змагання саломанів-богатирів і товстунів; безліч конкурсів, серед яких конкурс на швидкість і кількість поїдання сала; конкурс на найбільший бутерброд із сала – „Український салбургер”. На фестивалі також влаштовували конкурси краси серед свиней – „Чарівне рильце”. Фестиваль проводиться в жовтні або листопаді кожного року.

У 2007 р. в Луцьку вперше було організовано фестиваль графіті. Мета заходу – популяризація стилю графіті як художнього мистецтва; підтримка талановитої творчої молоді шляхом створення постійного діючого фонду.

З 1992 р. один раз на 2 роки луцькі концертні зали збирають учасників Всеукраїнського фестивалю хорового мистецтва імені Лесі Українки. А заключні концерти фестивалю української естрадної пісні „На хвилях Світязя” теж щорічно проводяться в обласному центрі.

З 2004 р. в Луцьку вперше було проведено фестиваль танцювальної аеробіки. Він проводиться один раз на 2 роки навесні, тому дістав назву „Волинський пролісок”. Крім українських команд у конкурсі брали участь команди з Польщі.

Із 2007 р. протягом двох серпневих днів у с. Гаразджа, що поблизу Луцька, проводиться фестиваль української альтернативної музики та сучасного мистецтва „Бандерштат”. З поміж інших подібних дійств він вирізняється ідеєю популяризації патріотизму, української національної єдності та прославлення героїв визвольних змагань – воїнів Української повстанської армії на чолі зі Степаном Бандерою.

Культурно-мистецькі заходи охоплюють нічний кіносеанс українського кіно на повстанську тематику, патріотичне графіті на тему УПА, патріотичний боді-арт, показові виступи та майстер-класи з українських бойових мистецтв, нічні пісенні варты, на яких ви-

конавці акустичної музики виконують повстанські, стрілецькі пісні, літературний міні-фестиваль патріотичної поезії. Організовано також історичну реконструкцію бою УПА проти НКВС, спортивні змагання з футболу, баскетболу, волейболу, пейнтболу, польоти на парашані тощо.

На території Луцького замку Любарта в музеї дзвонів щорічно 23 серпня проводиться фестиваль дзвонарного мистецтва „Благовіст Волині”. Мета заходу – збереження та популяризація рідкісного виду мистецтва – дзвонарного. Умови участі: володіння дзвонарною майстерністю. Фестиваль створює незабутнє враження і збирає велику кількість поціновувачів дзвонарства. Хто хоч раз побував на фестивалі дзвонарів, обов’язково намагатиметься повертатися туди ще й ще.

Щорічно в Луцьку на День Молоді проводиться мистецький проєкт „Ніч у Луцькому замку”. В 2007 р. пріоритетом акції стало українське кіно, наступного – авторська пісня та співана поезія, а в 2009 р. – український театр. Дійство приурочили до 580-ої річниці Туди європейських монархів. Своє мистецтво в замку Любарта демонстрували київські театри вогню „Проти ночі”, старовинного танцю „Джойссанс”, театр давньої музики „Хорєя козацька”, а також театр живих скульптур із Євпаторії та ін. В містечку майстрів дзвеніли ковальські молоти, вирував ярмарок. Атмосферу середньовіччя відтворювали і луцькі клуби історичної реконструкції „Аквітанія” та „Старий Грааль”. „Цвяхом” програми в 2009 р. став майже 2-годинний музичний проєкт „Вночі”, який представив Святослав Вакарчук.

Слід відзначити, що в Україні доволі мало таких нетривіальних заходів, які б поєднували замок і ніч.

В Луцькому замку проводиться низка інших міжнародних фестивалів. Щорічно у вересні відбувається міжнародний фестиваль середньовічної культури та бойового мистецтва „Меч Луцького замку”. У своїх стінах замок приймає представників чисельних клубів та туристів. У програмі фестивалю групові бої, браурти, середньовічні танці, ігри та розваги. Мета заходу – популяризація середньовічної культури.

Щорічно на території замку Любарта проводиться міжнародний фестиваль ковальства та флористичного мистецтва „Солом'яна птаха”. Він сприяє відродженню та популяризації українських традицій і об'єднує майстрів декоративно-ужиткового мистецтва. Дійство, яке демонструє надзвичайну креативність, відбувається у серпні. В кінці серпня також в замку проводиться міжнародний джазовий фестиваль „Art Jazz Cooperation”. Він збирає любителів джазу зі всіх куточків України, Росії, Беларусі, Польщі.

Ще один міжнародний джазовий фестиваль „Na Cresach” – Замость –Луцьк – щорічно влаштовується в квітні у Волинському академічному українському музично-драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка. Для участі в ньому запрошуються професійні джазові колективи та виконавці без вікових обмежень. Мета фестивалю – розвиток джазової музичної культури, активізація міжнародної співпраці джазових колективів.

У 1993 р. започатковано міжнародний фестиваль театрів ляльок „Різдвяна містерія” (один раз на 2 роки). За час існування фестивалю його учасниками стали театри понад 20 країн світу. Не менш цікавою є науково-теоретична частина фестивалю-симпозіуму „Традиції різдвяної драми” в театрі ляльок. Фестиваль являє собою різноманітну палітру інтерпретацій різдвяного сюжету.

Міжнародний фестиваль слов'янського кіно „Пограниччя” проводиться щорічно в кінотеатрі „Промінь”. Учасниками фестивалю були представники Росії, Беларусі, Словаччини, Хорватії, Польщі.

Щорічно 17 червня в містах: Луцьк, Устилуг, Рівне проводиться Міжнародний фестиваль „Стравінський і Україна”. Він заснований в 1994 р. Починаючи з 2005 р., фестиваль проводиться щорічно в день народження видатного композитора ХХ ст. Ігоря Стравінського. Головна мета фестивалю – пропаганда й дослідження творчості І. Стравінського – російського композитора та драматурга українського походження, вивчення його зв'язків з Україною, пропаганда кращих зразків світової та української музичної класики, позитивних тенденцій у розвитку національної культури, культурне й естетичне виховання молоді на кращих здобутках світового

й національного мистецтва. Гостем фестивалю є видатний кіно-режисер Тоні Палмер, який зняв фільм про Ігоря Стравінського. У 2009 р. після урочистого відкриття фестивалю линули мелодії геніального композитора у виконанні славетної капели „Думка”, солістів-вокалістів, музикантів.

Міжнародний фестиваль українського фольклору „Берегиня” виник з ініціативи управління культури облвиконкому й Волинського центру народної творчості (тепер навчально-методичний центр культури Волині). Фестиваль започатковано в червні 1991 р. Згідно Положення фестиваль „Берегиня” проводиться один раз на 3 роки з метою збереження традиційної народної культури українців, розширення творчих зв'язків, обміну досвідом та інформацією в царині народної творчості із зарубіжними громадами українців. Його завдання – утвердження українських народних традицій в побуті українців, популяризація обрядів та звичаїв, привернення уваги широких кіл громадськості, державних органів влади, засобів масової інформації, майстрів народних ремесел, виявлення самобутніх автентичних та сучасних фольклорних колективів, посилення впливу традиційної народної культури на формування світогляду й духовності молодого покоління українців.

Під час попередніх фестивальних дійств своїх представників до Луцька прислали діаспори близького й далекого зарубіжжя – Австралії, Великобританії, Біларусі, Казахстану, Молдови, Польщі, країни Прибалтики, Росії, Румунії, Словаччини, США, Франції, Югославії, всі регіони України і, звичайно ж, Волинь та Волинське Полісся.

Фестиваль „Берегиня” завжди був у полі якнайпильнішої уваги провідних учених. У рамках фестивалю проходить наукова конференція „Нове життя старих традицій” (традиційна українська культура в сучасному мистецтві й побуті).

У 1994 році в м. Луцьку започатковано проведення Міжнародного фестивалю „Поліське літо з фольклором”, який проходить під егідою Міжнародної Ради Організацій Фестивалів Фольклору і Традиційних Мистецтв (CIOFF), що діє при ЮНЕСКО. Організаційний і мистецький рівень даного фестивалю був високо оцінено міжнарод-

ними експертами з питань проведення фестивалів. Саме завдяки „Поліському літу з фольклором” Україна в 1996 р. на засіданні Генеральної Асамблеї CIOFF була прийнята 69 повноправним членом цієї авторитетної організації. Створено Українську Національну Секцію CIOFF, офіс якої знаходиться в м. Луцьку. Проведення фестивалю „Поліське літо з фольклором” відкрило нові шляхи для збереження й популяризації культурного надбання українського народу на світовому рівні, сприяє інтеграції України у світове культурне співтовариство.

„Поліське літо...” – це єдиний фестиваль в Україні, який повністю відповідає всім вимогам, викладеним у наказі Міністерства культури і мистецтв України „Про затвердження порядку, організації і проведення в Україні Міжнародних фестивалів народної творчості” – у фестивалі повинні брати участь не менше п’яти зарубіжних країн; тривалість фестивалю не менше п’яти днів; протягом п’яти років колективи не повинні повторюватися; у рамках фестивалю відбуваються науково-практичні конференції фахівців фольклору.

Фестиваль покликаний також сприяти вихованню естетичного смаку й поваги до народних традицій у дітей та молоді, адже обов’язковою умовою фестивалю є участь у ньому дитячих та молодіжних колективів. До участі у фестивалі в якості перекладачів, гідів залучаються старшокласники та студентська молодь. Для глядачів у рамках фестивалю проводяться свята дружби, організовуються вечори знайомств.

Завдяки Міжнародному „Поліському літу...” лучани та туристи мали змогу ознайомитися із фольклорним мистецтвом:

- у 1994 р. – Аргентини, Заїру, Ізраїлю, Філіппін, Фінляндії, Чехії, Польщі;
- у 1995 р. – Індії, Росії (Адигеї), Македонії, Молдови, Угорщини, Югославії, Польщі;
- у 1996 р. – Аргентини, Беларусі, Греції, Росії (Чукотка), Польщі, Кіпру, Китаю, Нової Зеландії, Чехії;
- у 1997 р. – Беларусі, Італії, Македонії, Польщі, США, Туреччини;

- у 1998 р. – Грузії, Мексики, Нової Зеландії (острови Кука), Південної Кореї, Польщі;
- у 1999 р. – Аргентини, Парагваю, Польщі, Румунії, Тайваню, Чілі;
- у 2000 р. – Китаю, Німеччини, Перу, Польщі, США, Росії;
- у 2002 р. – Болгарії, Ізраїлю, Польщі, Росії, Словаччини, Колумбії, Литви, Франції;
- у 2004 р. – Англії, Індії, Іспанії, Таїланду, Туреччини, США, Польщі;
- у 2006 р. – Італії, Росії (Карелія), Того, Португалії, Польщі;
- у 2008 р. – Ізраїлю, Кіпру, Канади, Мартініки, Мексики, Польщі, Чехії, Кот-д'Івуару.

Щороку у фестивалі брали участь фольклорні ансамблі з різних областей України. За десять років у фестивалі взяли участь понад 6378 учасників, із них 73 зарубіжних колективів із 39 країн світу та 85 колективів з України.

Фестиваль неодноразово демонстрував невичерпні можливості фольклору, показав, що цей генофонд людської культури має велику морально-творчу силу. Атмосфера добросусідства, близькості народів починає панувати з перших акордів фестивалю, саме з тієї миті, коли древній Луцький замок, розквітчаний прапорами держав, посланці яких прибули на свято, озивається волинськими дзвонами й наповнюється мелодіями різних країн.

Засновниками й організаторами фестивалів є управління культури Луцької міської ради, Луцький народний Дім „Просвіта”. Співавторами фестивалів виступають Міністерство культури і туризму України, управління культури і туризму Волинської обласної державної адміністрації.

Висновки. В м. Луцьку проводиться значна кількість фестивалів, серед яких особливе місце відводиться заходам міжнародного рангу. Основна кількість фестивалів проводиться влітку.

Участь у фестивалі в будь-якій якості дасть можливість поглибити знання в галузі культури та мистецтва, історії, національних традицій; спробувати свої сили або проявити знання й уміння в різноманітних фестивальних акціях та конкурсах. Отже, фести-

валь – це засіб для пізнання нового, отримання задоволення від прекрасного та можливість для широкого спілкування.

Аналіз змісту Луцьких фестивалів свідчить про те, що вони є перспективними не лише для розширення галузі розважального туризму, а й пізнавального.

Література:

1. www.Japan4all.ru
2. www.germanyclub.ru
3. ww.madeiraislands.ru
4. vv.pragywinter.com
5. w.hrbicesnow.com
6. vvvvv.karpaty.net.ua

ПОЛТАВЩИНА ЯК ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ОБ'ЄКТ

Людмила Скиба, Людмила Кушнір

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

Постановка проблеми. Сьогодні, в складний час становлення молоді України держави, дослідники наполегливо шукають шляхи і методи ефективного господарювання в нових умовах. Активно реформується економіка країни, підтримується творча ініціатива, впроваджуються новітні технології.

Останнім часом у світі все більшого розмаху набуває туризм як нова форма діяльності, що служить високим цілям збереження природних ландшафтів та історичних пам'яток. Тому особливо перспективно розвивати туризм на територіях, що мають значну історичну та культурну спадщину та багаті привабливими природними ландшафтами. Одним із таких місць, безперечно, є Полтавщина. Збереження природи, національних та історичних пам'яток має базуватися перш за все на економічних за-